

Častno odplačan dolg pedagoških delavcev

S slavnostno akademijo v Mestnem gledališču Ljubljana, ki je bila 24. maja, so delavci in gojenci Zavoda za usposabljanje Janez Levec proslavili 70-letnico delovanja te tako pomembne ustanove. Ob tem jubileju je ravnatelj zavoda Zdravko Jeras poudaril, da je bila to prva tovrstna ustanova v Sloveniji, Jugoslaviji ter na Balkanu.

Danes se v osnovnih šolah s prilagojenim programom usposablja 360 laže duševno prizadetih učencev, ki se usposablja po posebnem programu, z namenom, da se po končanem 8- do 10-letnem šolanju vključijo v proizvodne organizacije združenega dela kot delavci, ki opravljajo manj zahtevna dela, vsak glede na svoje sposobnosti, interes in potrebe združenega dela. Absolventi tega zavoda so danes zaposleni v več kot 60 organizacijah združenega dela v Ljubljani.

Prvi oddelek je pričel delovati že leta 1911

Že v začetku tega stoletja so bile osnovne šole v Ljubljani že toliko razvite in zahtevne, da so pouku lahko sledili le normalno razviti učenci. Za manj nadarjene je postala ta šola prezahtevna. To je bil povod, da so takratne šolske oblasti v Ljubljani začele pripravljati ustanovitev pomožnih oddelkov oz. pomožne šole z namenom, da bi se v njej usposabljali za življenje duševno manj razviti učenci po posebnem programu glede na individualne sposobnosti ter z ustreznimi učnimi metodami.

Prvi oddelek je začel delovati ob začetku šolskega leta 1911/12, še isto leto pa so odprli še en oddelek. Oba sta imela svoje prostore v osnovni šoli na Prulah. Po takratnem ravnatelju Janezu Levcu pa ima zavod še danes svoje ime.

Šola se je postopoma razvijala. Po končani prvi svetovni vojni je bila šestrazrednica. Tedaj so bili oddelki premeščeni v osnovno šolo na Grabnu. V letu 1924 je postala samostojna in dobila uradni naziv »Pomožna šola v Ljubljani«. Za socialno ogrožene učence so v letu 1929 odprli tri oddelke v domu onemoglih. To je bil začetek domače vzgoje in oskrbe za duševno prizadete učence v Ljubljani. Med zadnjo vojno je šola delovala, vendar je bila zelo okrnjena. Od ustanovitve do konca druge svetovne vojne je delovala v slabih materialnih razmerah, predvsem pa v neustreznih prostorih. Kljub temu so prvi slovenski specialni pedagogi častno opravili svoje pionirsko delo. S svojim požrtvovalnim, strokovnim delom so dosegli lepe uspehe. Šola se je postopoma organizacijsko in vsebinsko razvijala.

Po osvoboditvi je skrb za vse prizadete prevzela družba

Odnos do duševno prizadetih otrok se je po osvoboditvi bistveno spremenil. Družba je prevzela skrb za vse prizadete in uzakonila njihove osnovne pravice v Ustavi. Kljub temu so bila

prva leta po vojni težavna, saj ni bilo gmotnih in kadrovskih pogojev, da bi lahko začela šola takoj normalno delovati. Še vedno so bili ustrezni prostori največji problem. Oddelki so bili najprej raztreseni po vsem mestu, nato pa je šola dobila svoje prostore v zgradbi osnovne šole Ledina. Tedaj je zopet zaživela in sprejela vse učence, ki so bili potrebni posebne obravnave. Leta 1952 je Mestni ljudski odbor dodelil Pomožni šoli in domu Vide Janežičeve zgradbo na Karlovški c. 18. Posebna šola in dom sta tedaj dobila skupen naziv »Vzgojni zavod Janeza Levca«. Čez leto pa je bila v manjši dvorišni stavbi odprta učna delavnica – knjigovodnica za poklicno usposabljanje učencev in absolventov posebne šole.

Prvi samoprisepek omogočil zgraditev nove šole

Po dopolnjeni in spremenjeni zakonodaji v letu 1960 se je število učencev večalo, zato so zavodu dodelili še stavbo osnovne šole na Levstikovem trgu. Pomemben mejnik za delovanje zavoda je ustanovitev oddelkov za delovno usposabljanje zmerno duševno prizadetih otrok v Jaršah na šmartinski cesti v letu 1965, kar je za otroke izrednega pomena, saj so odslej ustrezno strokovno obravnavani. Delovne pogoje je izboljšala zgraditev nove šole na Dečkovi ulici, ki so jo občani Ljubljane zgradili s prvim samoprisepkom. Pouk je stekel v šolskem letu 1978/79, omogočila pa je prehod na enozimski pouk.

S postopnim izboljševanjem šolskih, domskih in delavniških prostorov in drugih materialnih pogojev je napredovalo tudi strokovno delo. K temu je prav gotovo prispeval študij na Pedagoški akademiji v Ljubljani, s katero je zavod tudi sicer vse povojno obdobje tesno sodeloval. Na šoli so hospitalirali študentje, delavci zavoda pa so sodelovali pri izdelavi učnih programov in predmetnikov za vsa področja usposabljanja duševno prizadetih otrok. K boljši strokovni obravnavi so mnogo prispevali drugi strokovni delavci, ki so postopoma prihajali v zavod. V strokovni ekipi so danes psiholog, socialni delavec, logoped in korektivni gimnast.

Osnovni cilj – usposobiti učenca za življenje in delo v družbi

Osnovni cilj zavoda je, da usposablja učence za delo in življenje v družbi. V ta namen že 15 let pripravljajo za delo absolvente osnovne šole v posebnih oddelkih. Program teh oddelkov pa se

Slovesne akademije ob 70-letnici delovanja Zavoda za usposabljanje Janez Levec so se poleg delavcev in učencev zavoda udeležili tudi članica sveta federacije Lidija Šentjarc, izvršna sekretarka predsedstva CK ZKS Katja Vadnal, predsednica republiškega komiteja za vzgojo in izobraževanje Majda Poljanšek ter predsednik skupščine občine Center Albin Vengust. Pred začetkom kulturnega sporeda, ki so ga pripravili učenci Zavoda Janez Levec, je spregovoril ravnatelj zavoda Zdravko Jeras.

tesno povezuje z neposrednim delom, ki ga bo opravljal učenec.

Zavod je na predlog staršev spremenil svoj naziv. Namesto Vzgojni zavod Janeza Levca se imenuje Zavod za usposabljanje – Janez Levec.

Danes ima zavod glede na potrebe usposabljanja in na svoj dosednji razvoj naslednjo organizacijo: osnovno šolo za lažje duševno prizadete učence na Levstikovem trgu, osnovno šolo za lažje duševno prizadete učence v Dečkovi ulici, oddelke za delovno usposabljanje na Šmartinski cesti, dom za lažje duševno prizadete otroke na Karlovški cesti ter učnovzgojno delavnico, knjigovodnico in tiskarno na Karlovški cesti. Delovne enote se med seboj funkcionalno, kadrovsko in organizacijsko dopolnjujejo, tako da je zagotovljeno celovito usposabljanje. Zavod zajema duševno prizadete otroke iz vseh ljubljanskih občin.

Zavod je samoupravno organiziran in povezan z okoljem

Delavci zavoda se aktivno vključujejo v družbeno dogajanje v krajevnih skupnostih, občinah in mestu, učenci pa se za samostojno življenje pripravljajo tudi v pionirski in mladinski organizaciji ter v domski skupnosti. Pionirski odred Črni murni izdaja svoje glasilo. Pionirji in mladinci se povezujejo z okoljem in se uspešno vključujejo v vse družbene in športne akcije, v katerih lahko sodelujejo. Za svoje delo

so pionirji in mladinci prejeli že več športnih in drugih priznanj in nagrad. Ob šestdesetletnici je predsednik Tito odlikoval Vzgojni zavod Janeza Levca z redom dela z rdečo zastavo.

Storiti bo treba še marsikaj, zlasti na področju zaposlovanja

Ob 70-letnem jubileju usposabljanja duševno prizadetih otrok lahko s ponosom ugotovljamo, da so občani ljubljanskih občin, skupščine občin in mesta Ljubljane v okviru možnosti dobro skrbeli za usposabljanje duševno prizadetih otrok, je po akademiji poudaril ravnatelj Zdravko Jeras. Vsi ti učenci imajo možnost, da se usposablja v osnovni šoli s prilagojenim programom ali pa v oddelkih za delovno usposabljanje. Usposablja se za delo, ki ga bodo opravljali. Zaradi celodnevne obravnave so starši teh otrok lahko zaposleni in jim na delovnem mestu ni treba skrbeti za otroke. Seveda pa s tem še ni vse urejeno. Še naprej bo treba skrbeti, da bo usposabljanje uspešno. V prihodnje bomo morali misliti v Ljubljani na novo zgradbo za zmerno duševno prizadete otroke. Sedanja zgradba je stara šola s prizidkom za delavnice in telovadnico. V zadnjem letu so se delovni pogoji še poslabšali, saj so tik ob zgradbi uredili veliko križišče in je zato delo zaradi hrupa zelo oteženo. Odprta so tudi nekatera druga vprašanja, predvsem prešolanja otrok, v zadnjem času pa tudi zaposlovanja.

Kulturni nastop na Trgu revolucije med osrednjo prireditvijo ob dnevu mladosti

Prireditve ob dnevu mladosti v Centru

Osrednja prireditve ob dnevu mladosti v Ljubljani, ki jo je pripravila mestna konferenca ZSMS, je bila 25. maja na Trgu revolucije. Več tisoč Ljubljančanov si jo je z zanimanjem ogledalo. Slavnostni govornik je bil Andrej Perko, predsednik mestne konference ZSMS, ki je še posebej govoril več kot 4000 mladim Ljubljančanom, nedavno še pionirjem, zdaj pa so člani ZSMS. V kulturnem programu so se nato predstavili pionirji, združeni v zvezo prijateljev mladine. Nastopili so pevski zbor osnovne šole Jože Potrč, orkester flavt in bobnov glasbene šole Vič, baletna skupina osnovne šole Riharda Jakopiča (z njihovega nastopa je tudi slika), folklorna skupina osnovne šole Vič, recitirali pa so učenci osnovne šole Kette-Murn. V enournem koncertu je nato nastopila skupina Hazard. Zvečer pa so številni, predvsem mladi, prisluhnili še rock koncertu skupin Martin Krpan, Ultimat ter Predmestje.

Prireditve pa so potekale že precej pred praznikom mladih. Tako sta v soboto, 22. maja, pred domom invalidov v Starem Vodmatu nastopili skupini Elektrone kitare in Kamen spotike. Od četrta dalje je bilo več športnih tekmovanj na telovadiščih OO ZSMS Stari Vodmat ter OŠ dr. Jožeta Potrča in to v košarki, odbojki, malem nogometu in namiznem tenisu. V četrtek so imeli strelsko tekmovanje na strelišču v Robovi 5, v soboto tekmovanje v šahu v Domu invalidov, na letnem telovadišču v Tivoliju pa so se zbrali tekači na 2000 metrov.

FOTO: NACE BIZILJ

Na slavnostni seji ob počastitvi dneva mladosti je občinska konferenca zveze socialistične mladine občine Center podelila priznanja najbolj zaslužnim posameznikom in organizacijam. Razen prizadetih aktivistov ZSMS so dobili priznanja tudi predavatelji na mladinski politični šoli, mentorji, osnovna organizacija ZSMS Stari Vodmat, osnovna šola Tone Tomšič in glasilo SZDL občine Center »Dogovori«. Na sliki: Odgovorni urednik »Dogovorov« Niko Isajević sprejema priznanje od predsednika OK ZSMS Julijana Dečmana.